

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет філології та журналістики
кафедра журналістики

Дипломна робота магістра

з теми: **«СВОБОДА МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ
ЗАКОНОДАВСТВІ І В РЕАЛЬНІЙ ЖУРНАЛІСТСЬКІЙ ПРАКТИЦІ»**

Виконала: студентка 2 курсу
Zh1-M19 групи
спеціальності 061 Журналістика
Мальована Юлія Русланівна

Науковий керівник:
Абрамович Семен Дмитрович,
завідувач, професор кафедри
слов'янської філології та загального
мовознавства, доктор філологічних
наук, професор

Рецензент:
Віннічук Ольга Василівна,
кандидат політичних наук,
доцент, доцент кафедри
політології та соціології

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВОБОДИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	6
1.1 Правові механізми забезпечення свободи масової інформації	6
1.2 Принципи законодавства про свободу інформації (генезис свободи слова та масової інформації).....	11
РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЕЛЕКТРОННИХ ЗМІ	20
2.1 Питання визначення нормативно-правового статусу та врегулювання діяльності Інтернет-ЗМІ.....	20
2.2 Заборона цензури, використання користувацького контенту та захист принципу свободи масової інформації у Інтернет-виданнях. ...	32
РОЗДІЛ 3. ПИТАННЯ СВОБОДИ СЛОВА У ЖУРНАЛІСТСЬКИЙ ПРАКТИЦІ (НА ОСНОВІ ПУБЛІКАЦІЙ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ «УКРАЇНСЬКА ПРАВДА», «КОРЕСПОНДЕНТ. NET»)	47
3.1 Дотримання журналістських стандартів та використання UGC- контенту українськими Інтернет-виданнями	49
3.2 Приклади сприяння журналістам у доступі до інформації.....	63
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ	87

ВСТУП

Свобода масової інформації – вкрай важлива умова життєдіяльності демократичного суспільства, один з необхідних елементів системи прав та свобод людини і громадянина; право на вільний пошук, виробництво, отримання, передачу й поширення інформації для необмеженого кола осіб без втручання держави. Свобода масової інформації передбачає підтримку і захист державою можливості для журналістів безперешкодно висловлювати свою думку з будь-яких питань політичного, економічного, соціального характеру.

Конституційне регулювання певної галузі життя суспільства є базовою умовою для подальшої регламентації в поточному законодавстві. Це стосується й регламентування інформаційних відносин, у тому числі й у сфері масової інформації.

Положення Основного Закону України не акцентують увагу саме на засобах масової інформації, але в цілому вони складають міцний фундамент регулювання правових відносин у цій важливій царині життя суспільства. Адже кожному гарантується право на свободу думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожна людина має право вільно збирати, зберігати, використовувати й поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Саме це конституційне положення проголошує відкритість ЗМІ.

Сьогодні значна кількість українських ЗМІ зосереджена в руках приватних власників. Це призводить до того, що комерційні ЗМІ найчастіше висловлюють думки, погляди на політичні та соціальні процеси, вигідні своїм власникам.

Специфіка діяльності ЗМІ передбачає, що без права на інформацію втрачається сенс їхнього існування в сучасному суспільстві, тому свобода інформації є основним принципом інформаційних відносин. Поняття «свобода масової інформації», закріплене в ряді законів. Проте на практиці ці

законодавчі норми не завжди дотримані. Зважаючи на це, дослідження співвідношення свободи слова в законодавстві і в реальній журналістській практиці є **актуальним**.

Окремі правові аспекти свободи масової інформації розглядаються в роботах І. В. Арістової [2], Є. Ю. Захарова [15-17], В. М. Монахова [43], В. В. Речицького [63], Т. М. Слінько [68-69] та ін.

Водночас, питання дотримання свободи слова у законі і у реальній практиці ЗМІ висвітлене у журналістській та політологічній літературі недостатньо. Зокрема, не описані актуальні проблеми правового забезпечення діяльності саме електронних ЗМІ, а також немає прикладів сприяння журналістам у доступі до інформації.

Метою роботи є дослідження співвідношення свободи слова в законодавстві і в реальній журналістській практиці на прикладі інтернет-видань «Українська правда» та «Кореспондент.net».

Поставлена мета дослідження зумовила такі його **завдання**:

- здійснити аналіз міжнародних документів, що впливають на встановлення обмежень свободи слова;
- дослідити проблеми і загрози свободі слова, які є в Україні;
- охарактеризувати обмеження свободи слова в українських ЗМІ;
- проаналізувати ситуацію з дотримання свободи слова у виданнях «Українська правда», «Кореспондент.net»;
- розкрити чинники, що впливають на дотримання журналістських стандартів у виданнях «Українська правда», «Кореспондент.net».

Об'єктом дослідження є публікації інтернет-видань «Українська правда», «Кореспондент.net» впродовж першого півріччя 2020 року.

Предметом дослідження є співвідношення свободи слова в законодавстві і в реальній журналістській практиці на прикладі інтернет-видань «Українська правда», «Кореспондент.net».

Методи дослідження. Для розв'язання вищезазначених завдань використано теоретичні та експериментальні методи дослідження:

а) *теоретичні* – аналіз, синтез, узагальнення, систематизацію матеріалу, класифікацію і порівняння, теоретико-філософських підходів, наукову інтерпретацію;

б) *емпіричні* – бесіда, спостереження, констатувальний експеримент;

в) *методи статистичного опрацювання емпіричних даних* – порівняльний аналіз.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. У дипломній роботі магістра здійснено дослідження рівня свободи слова в провідних інтернет-виданнях України, встановлено причини дотримання та недотримання законодавства.

Практичне значення дослідження. Результати дослідження можуть бути використані у працях, що присвячені дослідженню свободи інформації, питань цензури, а також студентами-журналістами для підготовки до практичних занять і рекомендацій щодо дотримання журналістських стандартів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної роботи магістра були викладені на науковій конференції студентів та магістрантів за підсумками науково-дослідної роботи у 2020 році на базі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура дипломної роботи магістра. Робота складається зі вступу, трьох розділів із підрозділами, висновків, списку використаних джерел та списку джерел фактологічного матеріалу. Загальний обсяг роботи 89 сторінок. Список використаних джерел складає 77 найменувань. До списку джерел фактологічного матеріалу увійшла 22 позиції.

ВИСНОВКИ

На перший погляд еволюція інформаційних технологій склала виключно позитивний вплив на реалізацію прав на свободу вираження поглядів та на свободу інформації. Однак розвиток нових медіа та Інтернету в той же час спричинив появу нових проблем і загроз для згаданих свобод. Вітчизняні організації усвідомлюють нові виклики, але не вживають відповідних заходів для забезпечення свободи і незалежності нових медіа та Інтернету. Їх стандарти і позиція в цій області були предметом цього дослідження.

У роботі був проведений комплексний порівняльний контент-аналіз нормативних документів пов'язаних із свободою масової інформації та досліджено процес їх становлення; проаналізовано їх наповнення і трансформація; були виявлені тенденції в практиці міжнародних організацій в області розробки гарантій свободи нових медіа та Інтернету; досліджена роль їх структурних підрозділів, що займаються питаннями свободи вираження поглядів та свободи інформації; міжнародно-правові гарантії були зіставлені між собою і з традиційними гарантіями прав людини, класифіковані та систематизовані.

Аналіз нормативних актів, які є емпіричною базою цього дослідження, показав, що процес становлення міжнародно-правових гарантій свободи нових медіа та Інтернету протягом останніх 20-ти років підпорядкований логіці традиційних гарантій і знаходиться в стійкій залежності від таких документів, як Загальна Декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про захист прав людини і основних свобод тощо. Робочу гіпотезу даного дослідження, таким чином, можна вважати підтвердженою: сучасні міжнародно-правові гарантії свободи масової інформації, закріплені в нормативних актах досліджуваних організацій, являють собою інтерпретацію і конкретизацію базових цінностей, які були визначені на міжнародному рівні задовго до появи нових

інформаційних технологій. Традиційні гарантії встановили вектор сьогоднішнього розуміння свободи вираження поглядів та свободи інформації, якого міжнародні організації строго дотримуються в у своїй політиці щодо свободи нових медіа та Інтернету.

Проте в цілому, ситуація зі свободою слова і виконанням законодавства про нього в Україні погіршується. Якщо раніше при фактичній відсутності незалежних медіа все-таки можна було говорити про плюралізм думок, коли медіа, що належать різним фінансово-політичних угруповань давали більш-менш повний спектр подій і настроїв суспільства, то станом на 2020 рік плюралізму думок і підходів майже немає. Власники медіа орієнтуються і змушують орієнтуватися журналістів на висвітлення тільки тих подій і в такому ракурсі, в якому це вигідно самому видання та його власнику.

Отже, у ході проведеного дослідження вдалося здійснити аналіз міжнародних документів, що впливають на встановлення обмежень свободи слова; дослідити проблеми і загрози свободі слова, які є в Україні; охарактеризувати обмеження свободи слова в українських ЗМІ; проаналізувати ситуацію з дотримання свободи слова у виданнях «Українська правда», «Кореспондент.net», а також розкрити чинники, що впливають на дотримання журналістських стандартів у виданнях «Українська правда», «Кореспондент.net».

Діяльність системи медіа в Україна в правовому плані відрегульована і повинна функціонувати. Але рівень застосування всіх цих законів на практиці, на жаль, залишає бажати кращого. Тобто, немає жодного закону в сфері медіа, який виконувався б в повному обсязі. Закони, які існують, але не функціонують, на жаль, нічого не можуть дати суспільству.

Можна назвати кілька основних загроз свободі слова в Україна. По-перше, це неможливість для медіа бути прибутковими, тобто економічно незалежними, по-друге, вбивства і побиття журналістів, по-третє, судові переслідування, особливо у справах про захист честі і гідності. На жаль, доводиться констатувати той факт, що в Україні ще не існує таких важливих

складових для створення громадянського суспільства як свобода слова і незалежні медіа.

Аби покращити стан свободи масової інформації та доступу до неї, життєво важливо, щоб будь-який закон про свободу інформації передбачав пряму й легко придатну до застосування процедуру для одержання доступу до інформації.

Загальний перший крок повинен визначати окрему посадову особу (яку переважно називають подібно до «інформаційний працівник / чиновник» (information officer)), що відповідає за допомогу стосовно інформаційних запитів у кожному державному органі. Один з обов'язків інформаційного працівника полягатиме в тому, щоб допомогати членам суспільства скласти свої запити: зрештою, громадяни можуть і не знати, яким чином запитати інформацію, якщо вони точно не обізнані, якою інформацією володіє конкретний державний орган.

Міжнародні, українські організації і багато дослідників нових медіа усвідомлюють неміцність і вразливість свободи масової інформації та Інтернету. Свої побоювання вони висловлюють в численних і вже майже щорічних рекомендаціях і деклараціях, які є нічим іншим, як відповідна реакція на існуючі загрози свободі інформації. У свою чергу, національні законодавці, які визнають принцип верховенства права, повинні прислухатися до рекомендацій міжнародних організацій і їхніх експертів, якщо вони хочуть на ділі реалізувати права своїх громадян на свободу вираження поглядів та на свободу інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Анисимов П. А., Балина И. В., Коваленко С. А. Проблемы обеспечения информационной безопасности. Организационно-правовые аспекты. Вестн. Приднестров. ун-та. 2005. № 3. С. 162.
2. Арістова І.В. Розбудова правової держави в Україні : правовий механізм забезпечення права на доступ до інформації в суспільстві знань. *Правова інформатика*. 2010. № 1. С. 3-13.
3. Артамонова І. М. Роль, параметри й функції масової аудиторії в нових комунікаційних моделях. *Держава та регіони. Соціальні комунікації*. 2013. С. 4-9.
4. Вайшенберг З. Новинна журналістика : навчальний посібник. Київ : Академія української преси, 2004. 262 с.
5. Василенко М. К. Тенденції розвитку аналітичних матеріалів у сучасній журналістиці. *Наукові записки Інституту журналістики КНУ ім. Т. Шевченка*. URL : <http://www.journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1443>
6. Висновок експертів Ради Європи щодо проекту Закону «Про інформацію». URL : <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1173882959>
7. Ворошилов В. Журналістика : учебник. Санкт Петербург : Издательство Михайлова В. А., 2001. 304 с.
8. Галлер М. Репортаж : навчальний посібник / пер. з нім. В. Климченко, В. Олійник. Київ : Академія Української Преси : Центр Вільної Преси, 2011. 348 с.
9. Григораш Д. Журналістика у термінах і виразах. Львів : Вища школа, 1974. 296 с.
10. Грюніг Дж. Сообщение – отношение – поведение: коммуникация. *Communication Research*. 1982. Т. 9. С. 163-300.
11. Дотримання економічних, соціальних та культурних прав в Україні / уклад. : Є. Ю. Захаров. Харків : Права людини, 2007. 352 с.

- 12.Емельянов С. Л. Основы информационной безопасности. Одеса : «Юридична література», 2003. 197 с.
- 13.Закон України «Про інформацію» URL : www.vpf.kiev.ua/book/inform_book.pdf
- 14.Закон України «Про телебачення і радіомовлення». *Україна: інформація і свобода слова*. Київ : Молодь, 1997. С. 111-139.
- 15.Захаров Є., Речицький В. Свобода слова та інформації в проекті Конституції України в редакції від 11 березня 1996р. URL : <http://www.khpg.org/index.php?id=1084718498>
- 16.Захаров Є. Свобода інформації і засекречування. Доступ до архівів : Телекритика-Дайджест. URL : <http://www.telekritika.ua/daidzhest/2009-04-28/45306>
- 17.Захаров Є. Ю. Свобода доступу до урядової інформації. *Свобода висловлювань і приватність*. 2001. №1. URL : <http://www.khpg.org/index.php?r=1.5.3.4.1>
- 18.Здоровега В. Вступ до журналістики : конспект лекцій. Львів : Вища школа, 1975. 111 с.
- 19.Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : Підручник. 2-ге видання перероб. і доп. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
- 20.Карпенко В. О. Інформаційна політика та безпека : Підручник. Київ : Нора-Друк, 2006. 320 с.
- 21.Ким М. Н. Технология создания журналистского произведения. СПб.: Изд-во Михайлова В.А., 2001.
- 22.Ким М. Н. Жанры современной журналистики. Санкт Петербург : изд-во Михайлова В. А., 2004. С. 78-85.
- 23.Кін Джон. Мас-медіа і демократія / пер. з англ. О. Гриценко. Київ : К.І.С., 1999. 134 с.
- 24.Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
- 25.Корконосенко С. Г. Социология журналистики : учебное пособие для студентов вузов. Москва : Аспект Пресс, 2004. 318 с.

26. Корконосенко С. Основы журналистики : учебник для вузов. Москва : Аспект Пресс, 2002. 286 с.
27. Костюк М. А. Місце і роль засобів масової комунікації у формуванні інформаційної культури суспільства. URL : http://mdgukid.at.ua/publ/misc_e_i_rol_zasobiv_masovoji_informaciji_u_formuvanni_infomacijnoji_kulturi_suspilstva/1-1-0-29
28. Крупенин С. Б. Деятельность средств массовой информации и ее прекращение. Москва, 2003.
29. Крупський І. В. Цензура й українські ЗМІ: історія та сучасність. *Держава та регіони. Соціальні комунікації*. 2013. № 2. С. 87.
30. Кузнєцова О. Д. Аналітичні методи в журналістиці : навчальний посібник. Львів : Вища школа, 1997. 110 с.
31. Кушакова Н. В. Конституційне право на інформацію: правомірні та неправомірні обмеження. *Вісник Конституційного Суду України*. 2002. № 3. С. 70.
32. Кушакова-Костицька Н. В. Визначення змісту та складу інформаційних прав людини в Україні: проблемні питання. *Наше право*. 2004. № 2. С. 30-37.
33. Лазутина Г. В. Профессиональная этика журналиста : Учебное пособие. Москва : Аспект Пресс, 2000. 116 с.
34. Лазутина Г. Основы творческой деятельности журналиста: Учебник для вузов. Москва : Аспект Пресс, 2004. 240 с.
35. Лизанчук В. В. Методи збирання і фіксації інформації в журналістиці. Київ, 1991. 96 с.
36. Ліпкан В. А., Максименко Ю. Є., Желіховський В. М. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції: Навчальний посібник. Київ : КНТ, 2006. 280 с.
37. Луман Н. Реальність мас-медіа. Київ : Наукова думка, 2005. 290 с.
38. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. Львів : Літопис, 2010.

39. Марущак А. І. Інформаційне право: Доступ до інформації : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2007. 82 с.
40. Масова комунікація : підручник / А. Москаленко, Л. Губерський, В. Іванов, В. Вергун. Київ : Либідь, 1997. 216 с.
41. Медіаосвіта та медіаграмотність / упорядкували В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк. Київ : Центр вільної преси, 2002. 352 с.
42. Михайлин І. Основи журналістики: підручник. Київ : ЦУЛ, 2002. 282 с.
43. Монахов В. Н. СМІ и Интернет: проблемы правового регулирования. Москва : Экопринт, 2003. 320 с.
44. Москаленко А. Вступ до журналістики : Підручник. Київ : Школяр, 1997. 300 с.
45. Нестеренко О. В. Конституційне право на доступ до інформації: сутність, зміст та обсяг. *Юридична Україна*. № 3. 2008. С. 26-32.
46. Нестеренко О. В. Проблеми конституційно-правового регулювання права на інформацію в Україні. *Юридична Україна*. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2005. Вип. 75.
47. Ним Н. Информационная безопасность. *Мемориал*. 2000. № 20. С. 34.
48. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах / Уклад. Яременко В. В., Сліпушко О. М. Київ : АКОНІТ, 2004. Т. 1 С. 83.
49. Осовський В. Громадська думка: теоретичні та методологічні проблеми дослідження. Київ : Стилос, 2001. 168 с.
50. Павлюк І. Митець – Влада – Пресса : історико-типологічний аналіз. Луцьк : Надстир'я, 1997. 112 с.
51. Подолян М. Першооснови журналістської творчості : Конспект лекцій. Київ : ЦВП, 1997. 24 с.
52. Пономарев Я. А. Психология творчества. Москва : Наука, 1976. 303с.
53. Поппер К. Открытое общество и его враги. Т. 1: Чары Платона. / Пер. с англ. под ред. В. Н. Садовского. Москва : Феникс, Международный фонд «Культурная инициатива», 1992. 448 с.
54. Потятиник Б. Интернет-журналістика. Львів : ПАІС, 2010.

- 55.Потятиник В. Б. Медіа : ключі до розуміння. *Серія: «Медіакритика»*. Львів : ПАІС, 2004. 298 с.
- 56.Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні: Станом на 1 січня 2001 р. / Упор. С. Е. Демський. Київ : Юрінком інтер, 2001. 29 с.
- 57.Правовые вопросы лицензирования телерадиовещания / под ред. А. Г. Рихтера. Москва : Центр «Право и СМИ», 2000. 461 с.
- 58.Прайс М., Круг П. Благоприятная среда для свободных и независимых средств массовой информации. Москва : Центр демократии и государственного управления при Агентстве США по международному развитию, 2000. 52 с.
- 59.Приступенко Т. Право і журналістика. Київ : Наукова думка, 2000. 36 с.
- 60.Приступенко Т. Правові засади функціонування сучасних засобів масової комунікації України. Київ : Київський університет імені Т. Шевченка, 2000. 250 с.
- 61.Про внесення змін до Закону України «Про інформацію». Закон України від 13 січня 2011 р. № 2938-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. С. 313.
- 62.Проблематика СМИ : Информационная повестка дня / под ред. М. В. Шкондина, Г. С. Вычуба, Т. И. Фроловой. Москва : Аспект-Пресс, 2008. 316 с.
- 63.Речицький В. Відкритість інформації як універсальна вимога. *Свобода висловлювань і приватність*. № 2. 2003. С. 9.
- 64.Різун В. В. Основи журналістики у відповідях і заувагах. Київ, 2004.
- 65.Різун В. В. Маси. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 118 с.
- 66.Свитич Л. Г. Феномен журналізма : Монографія. Москва : ИКАР, 2000. 250 с.
- 67.Середюк В. В. Міжнародно-правові стандарти свободи масової інформації та їх національна імплементація. *Юридична Україна*. 2009. № 9. С. 9-13.

- 68.Слінько Т. М. Категорія свободи слова у порівняльно-правовому аспекті / за ред. А. П. Гетьмана. *Наука конституц. права України: сучасний стан та напрямки розвитку*. Харків : Право, 2009. С. 164-168.
- 69.Слінько Т. М. Свобода вираження поглядів у рішеннях Європейського суду з прав людини та загальні критерії її обмеження. *Форум права*. Вип. 3. 2009. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/e%2Djournals/FP/2009-3/09ctmkio.pdf>
- 70.Солоницин Э. Свобода слова как правовая проблема современного общества. Москва, 2002.
- 71.Токарська А. Правові аспекти суспільної комунікації : монографія. Львів : ЛьвДУВС, 2008. 144 с.
- 72.Тоффлер Э. Метаморфозы власти: знание, богатство и сила на пороге XXI века / пер. с англ. Элвин Тоффлер. Москва : АСТ, 2009. С. 392.
- 73.Українське законодавство: засоби масової інформації. Київ : IREX Промедіа Україна, 2000. 256 с.
- 74.Хомалах М. Як захищати свободу слова URL : www.dt.ua/1000/1050/37075/
- 75.Шевердяев С. Н. Право на доступ к информации: проблемы теории и законодательства. *Журналистика и право*. Москва : Инс-т проблем информ. права, 2004. Вып. 35. С. 18-23.
- 76.Штромаєр Г. Політика і мас-медіа. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008.
- 77.Юридичний словник-довідник / за ред. Д. С. Шемшученка. Київ : Феміна, 1996. 694 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

1. ІМІ: У квітні не зафіксовано випадків обмеження доступу журналістів до інформації. Українська правда : вебсайт. 07.05.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/imi-u-kvitni-ne-zafiksovano-vypadkiv-obmezhenia-dostupu-zhurnalistiv-do-informatsii> (дата звернення : 15.05.2020).
2. Кому нардепи передали свій бізнес: чи є ця інформація публічною? Українська правда : вебсайт. 31.03.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/komu-nardepy-peredaly-svii-biznes-chy-ie-tsia-informatsiia-publichnoiu> (дата звернення: 20.04.2020).
3. Про доступ до правди, який все ще обмежений. Українська правда : вебсайт. 22.05.2020. URL : <https://www.pravda.com.ua/columns/2020/05/22/7263822/> (дата звернення: 04.09.2020).
4. Як (не) відповідати на інформаційні запити: 5 шкідливих порад. Українська правда : вебсайт. 08.05.2020. URL : <https://www.pravda.com.ua/articles/2020/05/8/7107539/> (дата звернення: 03.06.2020).
5. Який запит, така й відповідь: Чому варто максимально конкретно формулювати питання. Українська правда : вебсайт. 23.06.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/yakui-zapyt-taka-i-vidpovid-chomu-varto-maksymalno-konkretno-formuliuvaty-pytannia> (дата звернення: 30.07.2020).
6. Рубрика «Я Кореспондент». «Кореспондент.нет» : вебсайт. URL : <https://blogs.korrespondent.net/blogs/users/>
7. Если и вносит изменения в Конституцию, то в интересах народа. «Кореспондент.нет» : вебсайт. 26.06.2020. URL : <https://blogs.korrespondent.net/blog/events/4245537/> (дата звернення: 15.07.2020).

8. Ідентифікація «Борна», або Хто такі агенти іноземного впливу. «Корреспондент.нет» : вебсайт. 04.06.2020. URL : <https://blogs.korrespondent.net/blog/politics/4236863/> (дата звернення: 10.07.2020).
9. История свободы. «Корреспондент.нет» : вебсайт. 31.05.2020. URL : <https://blogs.korrespondent.net/blog/science/4235223/> (дата звернення: 18.06.2020).
10. Українець, самостійник, націоналіст. «Корреспондент.нет» : вебсайт. 03.06.2020. URL : <https://blogs.korrespondent.net/blog/events/4224314/> (дата звернення: 10.07.2020).
11. Почему так важно услышать правду о вспышке COVID-19? «Корреспондент.нет» : вебсайт. 24.04.2020. URL : <https://blogs.korrespondent.net/blog/events/4221199/> (дата звернення: 08.08.2020).
12. Что такое ГОСУДАРСТВО УКРАИНА? «Корреспондент.нет» : вебсайт. 19.04.2020. URL : <https://blogs.korrespondent.net/blog/events/4219366/> (дата звернення: 14.07.2020).
13. Рубрика «Доступ до інформації». Українська правда : вебсайт. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/> (дата звернення: 02.01.2020).
14. Мінкульт не оприлюднює інформацію у форматі відкритих даних. Що робити? Українська правда : вебсайт. 06.05.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/minkult-ne-opryliudniuie-informatsiiu-u-formati-vidkrytykh-danykh-shcho-robyty> (дата звернення: 10.07.2020).
15. Публічна інформація у форматі відкритих даних: чому це важливо і як її отримати? Українська правда : вебсайт. 27.04.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/publiczna-informatsiia-u-formati-vidkrytykh-danykh-chomu-tse-vazhlyvo-i-iaк-ii-otrymaty> (дата звернення: 20.08.2020).

16. Доступ і карантин: чому не потрібен закон про зупинку розгляду запитів. Українська правда : вебсайт. 03.04.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/stories/publications/zapyty-i-karantyn-chomu-ne-potriben-zakon-pro-vidstrochku> (дата звернення: 15.05.2020).
17. Доступ до інформації під час карантину – гарантії чи обмеження? Українська правда : вебсайт. 23.03.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/dostup-do-informatsii-pid-chas-karantynu-harantii-chy-obmezhennia> (дата звернення: 02.04.2020).
18. Доступ до публічної інформації: досвід Болгарії. Українська правда : вебсайт. 05.02.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/stories/publications/dostup-do-publichnoi-informatsii-dosvid-bolharii> (дата звернення: 12.04.2020).
19. ІМІ: Торік зафіксовано 21 випадок обмеження доступу журналістів до інформації. Українська правда : вебсайт. 17.01.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/imi-za-mynulyi-rik-bulo-zafiksovano-21-vypadok-obmezhennia-dostupu-zhurnalistiv-do-informatsii> (дата звернення: 22.05.2020).
20. Тетяна Олексіюк: Про українське законодавство з доступу та конвенцію Тромсе. Українська правда : вебсайт. 08.06.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/tetiana-oleksiiuk-praktychno-hotovyi-kurs-dlia-suddiv-iaki-budut-pratsiuvaty-z-temoiu-dostupu-cherez-pryzmu-konventsii-tromse> (дата звернення: 02.08.2020).
21. Як правильно подавати запити про зарплати посадовців – пояснення юристки. Українська правда : вебсайт. 05.05.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/news/publications/yak-pravylno-podavaty-zapyty-pro-zarplaty-posadovtsiv-poiasnennia-iurystky> (дата звернення: 17.07.2020).
22. Ольга Юдіна проти Дніпровської міської ради. Українська правда : вебсайт. 28.04.2020. URL : <https://dostup.pravda.com.ua/nasud/cases/olha-yudina-proty-dniprovskoi-misko-rady> (дата звернення: 10.08.2020).